

На основу члана 81. ст. 1 до 3. Закона о буџетском систему ("Службени гласник РС", бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 - испр., 108/13, 142/14, 68/15 - др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19 и 149/2020) и члана 40. Статута општине Бојник ("Службени гласник града Лесковца", број 6/19), Скупштина општине Бојник на седници одржаној 17.12.2021. године, донела је

СТРАТЕГИЈУ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА У ОРГАНИМА ОПШТИНЕ БОЈНИК ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2024. ГОДИНЕ

І УВОД

Управљање ризицима је законска обавеза у постизању стратешких и оперативних циљева доброг управљања и од изузетне је важности за све органе општине Бојник(у даљем тексту: органи Општине) за обављање послова из њихове надлежности.

Такође, управљање ризицима обухвата идентификовање, процену и контролу над потенцијалним догађајима и ситуацијама које могу имати негативан ефекат на остваривање циљева корисника јавних средстава, са циљем пружања разумног уверавања да су ризици за постизање циљева ограничени на прихватљив ниво дефинисан у процедурама за управљање ризиком.

Стратегијом управљања ризицима у органима Општине за период од 2022.-2024. године (у даљем тексту: Стратегија) утврђују се циљеви и користи од управљања ризицима, одговорности, као и оквир који ће се успоставити како би се успешно управљало ризицима.

Чланом 2. Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору ("Службени гласник Републике Србије", бр.89/2019) прописано је да ризик представља вероватноћу да ће се десити одређени догађај који би могао имати негативан утицај на остваривање циљева корисника јавних средстава, као и да се мери кроз његове последице и вероватноћу дешавања.

Ризици с којима се суочавају органи Општине су бројни и односе се на:

1. догађаје који могу да наштете угледу Општине и да умање поверење грађана у рад органа Општине,
2. неправилно и незаконито пословање, али и неекономично, неефикасно или неделотворно управљање јавним средствима,
3. непоуздано и неблаговремено извештавање, као и
4. неспособност реаговања на промењене околности и неспособност управљања ризицима у промењеним околностима на начин који спречава или максимално смањује неповољне ефекте на пружање јавних услуга.

Управљање ризицима успоставља се и развија на темељима интегрисаног оквира интерне контроле ("COSO") који је дефинисала Комисија спонзорских организација (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission), као једну од компоненти финансијског управљања и контроле.

Наведени "COSO" оквир садржи осам међусобно повезаних компонената, и то:

1. унутрашње окружење,

2. постављање циљева,
3. утврђивање ризика и прилика,
4. процену ризика,
5. одговор на ризик,
6. контролне активности,
7. информације и комуникације и
8. праћење ризика.

II СВРХА И ЦИЉЕВИ СТРАТЕГИЈЕ

Сврха Стратегије је побољшање способности остваривања стратешких циљева органа Општине кроз управљање негативним утицајима за обављање послова и указаним приликама за унапређење пословања, односно стварање окружења које доприноси већем квалитету, делотворности и резултатима у обављању послова органа Општине из своје надлежности.

Циљеви Стратегије су:

1. стварање радног окружења које ће омогућити успостављање процеса управљања ризицима,
2. побољшање ефикасности управљања ризицима на нивоу Општине,
3. омогућавање стицања и побољшања вештине управљања ризицима,
4. интегрисање управљања ризицима у пословну етику запослених у органима Општине,
5. настојање да управљање ризицима обухвати сва подручја ризика,
6. спровођење активности које ће допринети ефикаснијој комуникацији о ризицима и 7. успостављање управљања ризицима у складу са важећим прописима.

III ПРОЦЕС УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА

Процес управљања ризицима који успостављају органи Општине обухвата:

1. утврђивање циљева,
2. идентификовање ризика,
3. процене ризика,
4. поступања по ризицима и
5. праћења и извештавања о ризицима.

1. Утврђивање циљева

Основни предуслов за управљање ризицима је утврђивање циљева које органи Општине теже да остваре у обављању послова из своје надлежности.

Циљеви управљања ризицима у органима Општине су следећи:

- уочавање, дефинисање и мерење ризика који настају у сваком пословном процесу и појединачним активностима,
- благовремено предузимање свих потребних мера како би се уочени ризици умањили или отклонили,
- унапређивање могућности препознавања и отклањања ризика и
- развијање система документовања, праћења, евалуације и корекције свих радних процеса ради уочавања, смањивања и отклањања ризика

2. Идентификовање ризика

Приликом идентификовања ризика користи се подела на пет главних група, и то:

1. екстерно окружење,
2. планирање, процеси и системи,
3. управљање људским ресурсима,
4. законитост и исправност и
5. комуникације и информације.

Група ризика	Опис ризика
1. Екстерно окружење	- геополитички, политички и макроекономски ризици, - природне катастрофе (земљотреси, поплаве, суше, пожари и слично), - акта Народне Скупштине РС, Владе РС, Европске уније и др.
2. Планирање, процеси и системи	- непостојање стратегије, планова развоја и др, - нејасно дефинисани пословни процеси, - неадекватно успостављени финансијски процеси и ненаменско трошење средстава, безбедност информационо-комуникационих система и осталих система подршке
3. Управљање људским ресурсима	- непостојање оптималног броја запослених, - компетентност запослених, - непоштовање кодекса понашања, - неадекватна организација при извршавању задатака - сигурност запослених, објеката, уређаја и опреме
4. Законитост и исправност	- неусклађеност аката Општине са важећим прописима, - погрешно и неуједначено тумачење и примена прописа, - остали могући исходи који се односе на законитост и правилност у примени прописа
5. Комуникације и информације	- недовољно јасно дефинисане методе и канали комуницирања - неблаговремено добијање квалитетних информација

3. Процена ризика

Процена ризика се врши на основу две врсте улазних информација: о процени утицаја ризика и процени вероватноће појаве ризика.

Укупна изложеност ризику добија се множењем бодова за утицај са бодовима за вероватноћу појављивања ризика. Укупна изложеност ризику може бити ниска, средња и висока.

У периоду од 2022. до 2024. године процена и рангирање ризика ће се вршити по матрици коју препоручују Министарство финансија Републике Србије и Европска организација за финансијско управљање и контролу и стратешко планирање из разлога што се на основу распона добијених резултата детаљније могу проценити одређене вредности ризика и самим тим и врсте мера које је потребно предузети

Наведена матрица дефинише пет врста ефеката и пет врста вероватноћа који се рангирају на следећи начин:

Ефекти:

- мали (оцена 1)
- ниже умерен (оцена 2)
- умерен (оцена 3)
- велики (оцена 4)
- врло велики (оцена 5)

Вероватноћа:

- ниска (оцена 1)
- ниже средња (оцена 2)
- средња (оцена 3)
- висока (оцена 4)
- врло висока (оцена 5)

Ефекат	Врло велики	5	10	15	20	25 (неприхватљиви ризици)
	Велики	4	8	12	16	20
	Умерен	3	6	9	12	15
	Ниже умерен	2	4	6	8	10
	Мали	1 (прихватљиви ризици)	2	3	4	5
		Ниска	Ниже средња	Средња	Висока	Врло висока
Вероватноћа						

Бодови (Вероватноћа x Ефекат)	Опис ризика	Мере
Од 1 до 5	Готово занемарљиви	Уколико је ризик процењен као низак,потрбно је утврдити да ли је нужно спровођење сигурносних мера или се ризик може прихватити.
Од 6 до 16	Потрбно праћење	Уколико је ризик процењен као средњи неопходно је спровођење мера за смањење ризика.Потрбно је сачинити план спровођења мера како би се оне спровеле у разумном року.
Од 20 до 25	Предузимање мера	Уколико је ризик процењен као велики ,нужно је хитно спровођење мера за смањење ризика.. Постојећи систем може да настави са радом али је потребно у што краћем року сачинити план спровођења мера и одредити приоритете и рокове.

4. Поступање по ризицима

Вероватноћа и утицај ризика смањује се избором прикладног одговора на ризик. Одлука зависи од важности ризика, толеранције и става према ризику.

Циљ управљања ризицима је смањење вероватноће наступања потенцијалног догађаја и његовог негативног учинка.

За сваки ризик треба изабрати један од следећих поступака:

1. избегавање ризика - на начин да се одређене активности спровode на други начин,
2. преношење ризика - путем конвенционалног осигурања или преноса на трећу страну,

3. прихватање ризика - када су могућности за предузимање одређених мера ограничене или су трошкови предузимања мера несразмерни у односу на могуће користи, уз обавезу праћења ризика како би се осигурало да остане на прихватљивом нивоу,

4. смањивање и ублажавање ризика - предузети мере да се смањи вероватноћа или утицај ризика.

Подаци о поступању по ризицима и одговори на ризике садржани су у обрасцу за утврђивање и процену ризика и регистру ризика.

Образац за утврђивање и процену ризика (образац број 1) и образац Регистар ризика (образац број 2) саставни су део ове стратегије.

5. Праћење и извештавање о ризицима

Управљање ризицима је континуирани процес који укључује праћење и извештавање о ризицима. Наиме, ризике је потребно редовно пратити и разматрати како би одговори на ризике били ефикасни.

Извештавање о ризицима спроводи се једном годишње подношењем годишњег извештаја о систему интерне финансијске контроле Централној јединици за хармонизацију Министарства финансија Републике Србије.

IV КОРИСТИ ОД УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА

Користи од имплементације и спровођења процеса управљања ризицима су следеће:

1. **боље одлучивање** - процес доношења одлука носи одређени степен неизвесности, независно од тога да ли се одлуке односе на уобичајене задатке или на нове идеје и могућности. Управљање ризицима помаже руководиоцима органа Општине и ужих организационих јединица да ускладе своје одлуке са реалном проценом планираних и непланираних коначних резултата.

2. **повећање ефикасности** - управљање ризицима омогућава органима Општине унапређење система рада и пословања и постизање боље равнотеже између прихватљивог нивоа ризика и трошка контроле,

3. **боље планирање и оптимизација расположивих средстава** - омогућава да се ризици са којима се органи Општине суочавају сведу на прихватљив ниво,

4. **јачање поверења у управљачки систем** - управљање ризицима представља нужан део управљачког процеса у органима Општине како би се обезбедио континуитет обављања послова, као и јачање поверења у управљачки систем,

5. **развој организационе културе** - развој организационе културе која ће утицати на спремност руководилаца и запослених у органима Општине да предузимају мере и активности у циљу свођења ризика на прихватљив ниво.

V ОДГОВОРНОСТ

Руководиоци на свим нивоима управљања у органима Општине одговорни су за испуњавање циљева у оквиру својих овлашћења, што укључује и управљање ризицима. У циљу адекватног управљања ризицима, руководилац је дужан да обезбеди услове потребне за несметано одвијање свих активности ради смањивања ризика на прихватљив ниво.

Сви запослени су укључени у процес управљања ризицима и морају бити свесни своје одговорности у идентификовању и управљању ризицима.

VI ЕДУКАЦИЈА И КОМУНИКАЦИЈА

У органима Општине се спроводи едукација запослених о свим аспектима управљања ризицима. За спровођење едукације одговорни су руководиоци органа Општине.

Комуникација органа Општине у вези са управљањем ризицима обавља се у писаној форми, користећи интерни систем доставе докумената.

Сви учесници у процесу управљања ризицима дужни су да чувају документе у вези са управљањем ризицима, из своје надлежности, у складу са важећим прописима.

VII АЖУРИРАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија се ажурира по потреби, а најмање једном у три године.

VIII ПРЕЛАЗНА И ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Органи Општине дужни су да ускладе важеће акте из области финансијског управљања и контроле са одредбама Стратегије у року од три месеца од дана ступања на снагу ове стратегије.

Ова стратегија ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику града Лесковца"

Број:011-26/2021-15-20

У Бојнику, 17.12.2021. године

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ БОЈНИК

ПРЕДСЕДНИК,
Драгиша Димитријевић, с.р.

Образац бр. 1

ОБРАЗАЦ ЗА УТВРЂИВАЊЕ И ПРОЦЕНУ РИЗИКА

ОРГАН ИЛИ ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА

ДАТУМ

Унутрашња целина:

Пословни процес:

Циљ пословног процеса:

Опис ризика	Одговорна особа:	АНАЛИЗА РИЗИКА			Потребне радње (одговор на ризик)	Рок за извршење	Активности у случају непредвиђе них окилности
		Утицај	Вероватноћа	Рангирање			

Образац попунио

Образац бр.2

РЕГИСТАР РИЗИКА

Назив Одељења или организационе јединице:

Циљ пословног процеса	Опис ризика	Утицај	Вероватноћа	Рангирање	Потребне радње (одговор на ризик)	Носилац ризика	Рок за извештавање	Датум следеће провере

Руководилац органа или организационе целине

О б р а з л о ж е њ е

Правни основ за доношење ове Стратегије члан 81. ст. 1 до 3. Закона о буџетском систему ("Службени гласник РС", бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 - испр., 108/13, 142/14, 68/15 - др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19 и 149/2020) којим је предвиђено да су сви корисници јавних средстава дужни да успоставе механизме Финансијског управљања и контроле у циљу рационалног коришћења средстава којима располажу.

Члан 81. гласи

„Корисници јавних средстава успостављају финансијско управљање и контролу, која се спроводи политикама, процедурама и активностима са задатком да се обезбеди разумно уверавање да ће своје циљеве остварити кроз:

- 1) пословање у складу са прописима, унутрашњим актима и уговорима;
- 2) реалност и интегритет финансијских и пословних извештаја;
- 3) економично, ефикасно и ефективно коришћење средстава;
- 4) заштиту средстава и података (информација).

Финансијско управљање и контрола обухвата следеће елементе:

- 1) контролно окружење;
- 2) управљање ризицима;
- 3) контролне активности;
- 4) информисање и комуникације;
- 5) праћење и процену система.

Финансијско управљање и контрола организује се као систем процедура и одговорности свих лица у организацији.

За успостављање, одржавање и редовно ажурирање система финансијског управљања и контроле, одговоран је руководилац корисника јавних средстава. Руководилац корисника јавних средстава може пренети надлежност за успостављање, одржавање и редовно ажурирање система финансијског управљања и контроле на лице које он овласти.

Руководилац из става 4. овог члана до 31. марта текуће године за претходну годину на прописани начин извештава министра о адекватности и функционисању система финансијског управљања и контроле.

Министар утврђује заједничке критеријуме, методологију и стандарде за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору.“

За спровођење стратегије није потребно ангажовање додатних средстава из буџета општине